

Dnr... 204 - 200 ... 2009

Distriktet i Stockholm
Agneta Karlström, 08-475 01 60
stockholm@av.se

Stockholms kommun
Stadsledningskontoret
105 35 STOCKHOLM

HÄSSELBY-VALLINGBY
Stadsdelsförvaltning

2009 -03- 2 3

Rek + mb

Förbud enligt 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen

Ert org.nr	212000-0142
Arbetsställe	Hässelgården
Besöksadress	Ormängsgatan 10, Hässelby

Beslut

Arbetsmiljöverket förbjuder er att, vid ovanstående arbetsställe, efter den 1 januari 2012 vid vite av 5 000 000 kronor utföra omvårdnadsarbete i Hässelgårdens vård- och omsorgsboende om inte följande villkor är uppfyllda.

Om personer med stora omvårdnadsbehov såsom behov av personalstöd vid toalettbesök, behov av personlyft, rullstol eller andra utrymmeskrävande hjälpmedel ska bo i lägenheterna i Hässelgårdens vård- och omsorgsboende ska det finnas ett fritt utrymme för de anställda om minst 80 centimeter på båda sidor om toalettstolen i de toaletterum där den boende behöver stöd av två anställda vid förflyttning/lyft.

Framför toalettstolen ska utrymmet vara minst 130 centimeter. Om den boende endast behöver stöd av en anställd ska utrymmet på den sida om toalettstolen från vilken stöd ges vara minst 80 centimeter.

Om lyfthjälpmedel ska användas ska det dessutom finnas fritt utrymme motsvarande lyfthjälpmedlets bredd.

Se 2 och 3 §§ Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1998:1) om belastningsergonomi, 1 § AFS 2000:1 om manuell hantering samt bilaga 1 punkterna 1.2.1, 1.2.2 och 1.3, 6 och 48 §§ AFS 2000:42 om arbetsplatsens utformning samt 2 § AFS 1990:18 om omvårdnadsarbete i enskilt hem.

Skäl för beslutet

I Hässelgården finns 129 lägenheter varav några är dubletter. Den 3 december 2007, den 10 december 2007 samt den 12 december 2007 inspekterade Arbetsmiljöverket ert arbetsställe. Vi uppmärksammade då vissa brister i arbetsmiljön. I ett inspektionsmeddelande den 21 december 2007 beskrev vi bristerna och ställde krav på att ni skulle avhjälpa dem.

Ett uppföljande inspektionsbesök gjordes den 25 mars 2008. Då var följande personer närvarande:

Annica Dominius	avdelningschef
Ulla Cadwalder	personalchef
Ingrid Lindeborg	bitr. avdelningschef
Anna-Maria Estrella	enhetschef
Anders Sjöblom	enhetschef
Harriet Larssén	enhetschef
Farhad Abedin	skyddsombud
Ulla Rådling	huvudskyddsombud

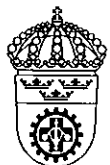
Vid det uppföljande inspektionsbesöket fanns följande brister kvar:

Toalettutrymmena i Hässelgårdens lägenheter är inte tillräckligt rymliga för att uppfylla de förutsättningar som krävs då personal ska hjälpa boende vid toalettbesök. Vid inspektionstillfällena i december 2007 uppvisades några exempel på toalettutrymmen.

Ni har i ert kompletterande svar till Arbetsmiljöverket den 28 april 2008 uppgivit att avståndet mellan toalettstol och vägg är mellan 60-68 cm i samtliga hygienutrymmen i Hässelgården. Det framgår inte om utrymmet är helt fritt eller om handfat, hyllor eller annat är hindrande.

Arbetsmiljöverket har tidigare ställt krav mot er gällande fritt utrymme om minst 80 cm vid toaletter och sängar i Hässelbygårds äldreboende, Ormängsgatan 10, (nuvarande Hässelgården) i inspektionsmeddelande AIST 2002/23687. I ert svar, daterat den 15 november 2002, har ni uppgivit att en inventering av stadens servicehus genomfördes vid tidpunkten i avsikt att "finna objekt som helt eller delvis

- lämpar sig för ombyggnad till heldygnsomsorg
- bör läggas ner eller avvecklas
- lämpar sig för seniorboende
- ska kvarstå som servicehuslägenheter."

Vidare uppgav ni att en första rapport utifrån inventeringen skulle finnas i början av 2003, och att förvaltningen därefter skulle planera för hur frågan ska hanteras vidare. Arbetsmiljöverket kan konstatera att tillräckliga åtgärder därefter inte vidtagits för att uppfylla kravet.

Arbetsmiljöverket meddelade er att ett beslut om föreläggande mot er övervägdes. Genom skrivelser i ärendena AIST 2007/50117, AIST 2007/50122, AIST 2007/50913 samt AIST 2007/51684, daterade den 13 maj 2008 har ni fått möjlighet att yttra er i ärendet enligt 17 § förvaltningslagen. Ni har yttrat er den 15 augusti 2008, och ni har senare lämnat kompletterande uppgifter, se vidare nedan. I ert yttrande uppgav ni att förvaltningen tillsammans med fastighetsägaren Micasa skulle bygga om två badrum och att en tidsplan skulle tas fram för ombyggnation av samtliga badrum vid Hässelgården. Ni uppgav vidare att äldreboendet skulle upphandlas med ny entreprenör från den 1 september 2009.

Ombyggnad av badrum påbörjades inte under början av hösten 2008, och avdelningschef Annica Dominus uppgav vid telefonsamtal den 27 oktober 2008 att fastighetsägaren Micasa Fastigheter i Stockholm AB ville "ta ett helhetsgrepp" på Hässelgården, samt att ett möte angående detta skulle ske under v 45 2008. I telefonsamtal den 17 november 2008 meddelade Annica Dominus att ny information från fastighetsägaren framkommit, bl a angående behov av stambyte i Hässelgården. Vidare uppgavs att tidpunkten för att ny entreprenör ska ta över verksamheten var framflyttad till den 1 november 2009.

Den 26 november 2008 inkom ett kompletterande yttrande från er. I detta angavs att Hässelgården har ett omfattande renoveringsbehov och att stambyte behöver genomföras, vilket medför att boendet måste evakueras. Ni angav fyra alternativa lösningar för detta, och att planeringen kommer att fortsätta i olika steg.

Med anledning av framkomna uppgifter övervägde Arbetsmiljöverket nu ett beslut om förbud. Ni gavs därför ny möjlighet att yttra er i ärendet enligt 17 § förvaltningslagen genom en skrivelse den 5 december 2008. De tidigare fyra ärendena med ovan angivna diarienummer sammanfördes i denna skrivelse till ett ärende, med hänsyn till att den kvarstående bristen gäller Hässelgården som helhet.

Den 8 januari 2009 meddelade avdelningschef Annica Dominus att upphandlingen av Hässelgårdens vård- och omsorgsboende har avbrutits.

Den 30 januari 2009 inkom ert yttrande över att Arbetsmiljöverket nu överväger att fatta beslut om förbud. I detta yttrande har ni angivit en tidplan för ombyggnation av Hässelgården. Tidplanen är gjord i samråd med fastighetsägaren Micasa Fastigheter i Stockholm AB. I denna tidplan har ni tagit hänsyn till den tid som ni anser behövs för beslutsprocess, projektering och upphandling. Den omfattande ombyggnad som planeras kräver evakuering av de boende. Ni bedömer att det inte är möjligt att få fram evakueringsplatser för samtliga boende samtidigt, utan att detta måste ske i två etapper, ett hus i taget. Enligt er tidplan beräknas ombyggnaden av båda husen vara helt klar i december 2011.

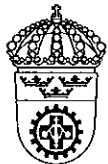
Arbetsmiljöverket gör följande bedömning.

I vård- och omsorgsboenden och demensboenden hjälper personal många gånger de boende med förflyttningar inför och hygien vid toalettbesök. Det är vanligt förekommande att en och samma person vid ett tillfälle behöver och får hjälp från båda sidor. Vid inspektionerna i december 2007 uppgavs att många boende vid Hässelgården behöver samtidig hjälp av två personer. I ert svar på inspektionsmeddelandet, inkommet den 29 februari 2008, redovisades att det vid denna tidpunkt fanns 49 boende som behövde hjälp av två personer.

Hälsotillståndet för boende som inte behöver sådan hjälp som anges ovan vid inflyttning kan snabbt försämrats så att hjälpbehovet ökar väsentligt. För att personal ska kunna arbeta med god arbetsteknik krävs normalt ett fritt utrymme av minst 80 cm vid sidorna av toaletten. När olika hjälpmedel, t ex mobil hygienstol eller lyft används behövs normalt minst 130 x 130 cm fritt utrymme framför toalettstolen för att hjälpmedlet ska kunna manövreras och vändas runt.

Toalettutrymmena i Hässelgården uppfyller inte utrymmeskraven ovan. Att arbeta i trånga utrymmen medför risker ur belastningsergonomisk synpunkt. Er personal blir tvungen att använda arbetsställningar och arbetsrörelser som är ogynnsamma för kroppen. Detta kan medföra belastningsbesvär och belastningsskador.

Arbetsmiljöverket anser att åtgärder måste vidtas. Nuvarande förhållanden medför risker för belastningsbesvär och -skador för er personal. Detta utsätts naturligtvis även en entreprenörs anställda för, om upphandling åter blir aktuell och om åtgärder inte vidtas.

Arbetsmiljöverket anser därför att det finns skäl att förbjuda er att bedriva omvårdnadsarbete i Hässelgårdens vård- och omsorgsboende så länge som villkoren inte är uppfyllda. Förbudet bör förenas med ett vite som kan bestämmas till skäligt belopp 5 000 000 kronor.

Begäran om svar

När ni har uppfyllt villkoren ska ni meddela Arbetsmiljöverket. Se 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen. Vår beteckning på ärendet bör anges på meddelandet.

Information

Om ni bryter mot förbudet kan detta medföra att länsrätten, efter ansökan av Arbetsmiljöverket, dömer er att betala vitet.

Följer ni inte förbudet har skyddsombud rätt att avbryta det förbjudna arbetet. Se 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga Arbetsmiljöverkets beslut ska skriva till Länsrätten i Stockholms län. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till Arbetsmiljöverket (adressuppgifter, se sidfot sidan 1).

Överklagandet ska ha kommit in till Arbetsmiljöverket inom tre veckor från den dag, då den som överklagar fick del av beslutet.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Hemligt telefonnummer behöver dock uppges endast om rätten begär det. Om klaganden är en juridisk person ska istället anges organisationens juridiska beteckning, organisationsnummer, postadress och namn och telefonnummer till en kontaktperson på företaget. Det ska framgå av överklagandet var den klagande kan nås för delgivning. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till länsrätten,
2. vilket beslut som överklagas med uppgift om Arbetsmiljöverkets ärendenummer samt dagen för beslutet,
3. vilken ändring i beslutet som begärs och
4. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Om klaganden anlitar ett ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

De som har deltagit i beslutet

Ärendet har avgjorts av tf tillsynsdirektör Håkan Edén i närvaro av jurist Andreas Tidström efter föredragning av arbetsmiljöinspektör Agneta Karlström.

Håkan Edén
Tf tillsynsdirektör

Agneta Karlström
Arbetsmiljöinspektör

Kopia skickad till:

Hässelby-Vällingby Stadsdelsförvaltning, Hässelby Torg 22, 165 55 HÄSSELBY
Avdelningschef Annica Dominius, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning,
adress som ovan

Enhetschef Marie Sjölund, Hässelgården, Ormängsgatan 10, 165 56 HÄSSELBY

Enhetschef Anders Sjöblom, Hässelgården, a s o

Enhetschef Anna-Maria Estrella, Hässelgården, a s o

Enhetschef Harriet Larssén, Hässelgården a s o

Skyddsombudet Laji Shahnaz, Hässelgården, a s o

Skyddsombudet Farhad Abedin, Hässelgården a s o

Skyddsombudet Ylva Rahmgren, Hässelgården a s o

Skyddsombudet Ulla Tjällen, Hässelgården, a s o

Huvudskyddsombud Ulla Rådling, Kommunal, Hässelby-Vällingby
stadsdelsförvaltning, Hässelby torg 20-22, 165 55 HÄSSELBY

Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Box 172 11, 104 62 STOCKHOLM

☒ Rek ☐ Värde

Värde, kr

Stockholms kommun
Stadsledningskontoret
105 35 STOCKHOLM

Avsändarens referens, bokföringsnr e d
Försändelsen har tagits emot.
Underskrift av adressaten, bud eller ombud med fullmakt ¹⁾
Namnteckning

ALST 2008/46456 AM/JS3

STOCKHOLMS STAD

Om någon underskrift inte anges orsaken här
KF/KS Kansli

Utlämningsdatum
och signatur

Ink. 2009-03-20

Dok 113720

¹⁾ Fullmakt eller inte när avsändaren begärt personlig utlämning.
Anvisningarna finns på baksidan

MOTTAGNINGSBEVIS - Inrikes
Inlämningsdatum

Återsänds till

ARBETSMILJÖVERKET
Distriket i Stockholm
Box 12295
102 27 STOCKHOLM

ARBETSMILJÖ
VERKET

BESLUT

Datum
2009-03-18

Vår beteckning
AIST 2008/46457

Sid
1 (5)

Dnr. 204 - 200 2009

FÖR KÄNNEDOM

Distriktet i Stockholm
Agneta Karlström, 08-475 01 60
stockholm@av.se

Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Box 172 11
104 62 STOCKHOLM

Rek + mb

Förbud mot upplåtelse enligt 7 kap. 7-8 §§ arbetsmiljölagen

Ert org.nr	556581-7870
Arbetsställe	Hässelgården vård- och omsorgsboende
Besöksadress	Ormängsgatan 10, Hässelby

Beslut

Arbetsmiljöverket förbjuder er vid vite av 5 000 000 kronor att efter den 1 januari 2012 upplåta era lokaler vid ovanstående arbetsställe för bedrivande av omvårdnads- verksamhet om inte följande villkor är uppfyllda.

Om personer med stora omvårdnadsbehov såsom behov av personalstöd vid toalettbesök, behov av personlyft, rullstol eller andra utrymmeskrävande hjälpmedel ska bo i lägenheterna på Ormängsgatan 10, Hässelby, nuvarande Hässelgården vård- och omsorgsboende, ska det finnas ett fritt utrymme för de anställda om minst 80 centimeter på båda sidor om toalettstolen i de toaletterum där den boende behöver stöd av två anställda vid förflyttning/lyft.

Framför toalettstolen ska utrymmet vara minst 130 centimeter. Om den boende endast behöver stöd av en anställd ska utrymmet på den sida om toalettstolen från vilken stöd ges vara minst 80 centimeter.

Om lyfthjälpmedel ska användas ska det dessutom finnas fritt utrymme motsvarande lyfthjälpmedlets bredd.

Se 2 och 3 §§ Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1998:1) om belastningsergonomi, 1 § AFS 2000:1 om manuell hantering samt bilaga 1 punkterna 1.2.1, 1.2.2 och 1.3, 6 och 48 §§ AFS 2000:42 om arbetsplatsens utformning samt 2 § AFS 1990:18 om omvårdnadsarbete i enskilt hem.

Skäl för beslutet

I Hässelgården finns 129 lägenheter varav några är dubletter. Den 3 december 2007, den 10 december 2007 samt den 12 december 2007 inspekterade Arbetsmiljöverket Hässelgården och lade då märke till vissa brister i arbetsmiljön. Det är ni som upplåter lokalerna. Vid inspektionstillfällena i december 2007 uppvisades några exempel på toalettutrymmen. Dessa uppfyllde inte kraven på sådant fritt utrymme som behövs då personal ska hjälpa boende. I ett inspektionsmeddelande till arbetsgivaren den 21 december 2007 beskrev vi bristerna. Arbetsgivaren fick också besked om våra krav för att avhjälpa bristerna.

Ett uppföljande inspektionsbesök gjordes den 25 mars 2008. Då var följande personer närvarande:

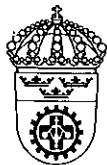
Annica Dominius	avdelningschef
Ulla Cadwalder	personalchef
Ingrid Lindeborg	bitr. avdelningschef
Anna-Maria Estrella	enhetschef
Anders Sjöblom	enhetschef
Harriet Larssén	enhetschef
Farhad Abedin	skyddsombud
Ulla Rådling	huvudskyddsombud

Vid denna uppföljning fanns bristerna rörande toalettutrymmena kvar. Toalettutrymmena i Hässelgårdens lägenheter är inte tillräckligt rymliga för att uppfylla de förutsättningar som krävs då personal ska hjälpa boende vid toalettbesök. Vid inspektionstillfällena i december 2007 uppvisades några exempel på toalettutrymmen.

Arbetsgivaren har i sitt kompletterande svar till Arbetsmiljöverket den 28 april 2008 uppgivit att avståndet mellan toalettstol och vägg är mellan 60-68 cm i samtliga hygienutrymmen i Hässelgården. Det framgår inte om utrymmet är helt fritt eller om handfat, hyllor eller annat är hindrande.

I ett yttrande från arbetsgivaren, inkommet den 15 augusti 2008, uppgav avdelningschef Annica Dominius att förvaltningen tillsammans med er skulle bygga om två badrum och att en tidsplan skulle tas fram för ombyggnation av samtliga badrum vid Hässelgården. Vidare uppgavs att äldreboendet skulle upphandlas med ny entreprenör från den 1 september 2009.

Ombyggnad av badrum påbörjades inte under början av hösten 2008, och avdelningschef Annica Dominius uppgav vid telefonsamtal den 27 oktober 2008

att ni som fastighetsägare AB ville "ta ett helhetsgrepp" på Hässelgården, samt att ett möte angående detta skulle ske under v 45 2008. I telefonsamtal den 17 november 2008 meddelade Annica Dominius att ny information från er framkommit, bl a angående behov av stambyte i Hässelgården. Vidare uppgavs att tidpunkten för att ny entreprenör ska ta över verksamheten var framflyttad till den 1 november 2009.

Den 26 november 2008 inkom ett kompletterande yttrande från arbetsgivaren. I detta angavs att Hässelgården har ett omfattande renoveringsbehov och att stambyte behöver genomföras, vilket medför att boendet måste evakueras. Arbetsgivaren angav fyra alternativa lösningar för detta, och att planeringen kommer att fortsätta i olika steg.

Den 8 januari 2009 meddelade avdelningschef Annica Dominius att upphandlingen av Hässelgårdens vård- och omsorgsboende har avbrutits.

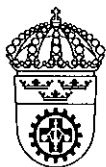
Genom en skrivelse den 5 december 2008 har ni fått möjlighet att yttra er i ärendet enligt 17 § förvaltningslagen. Ni har yttrat er och sagt att ni bekräftar planerna för ombyggnation/nybyggnation som Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning redogör för i sin skrivelse daterad den 29 januari 2009. Ni är också eniga med förvaltningen om att en evakuering inte är möjligt att genomföra till den 31 oktober 2009.

Arbetsmiljöverket gör följande bedömning.

I vård- och omsorgsboenden och demensboenden hjälper personal många gånger de boende med förflyttningar inför och hygien vid toalettbesök. Det är vanligt förekommande att en och samma person vid ett tillfälle behöver och får hjälp från båda sidor. Vid inspektionerna i december 2007 uppgavs att många boende vid Hässelgården behöver samtidig hjälp av två personer. I arbetsgivarens svar på inspektionsmeddelandet, inkommet den 29 februari 2008, redovisades att det vid denna tidpunkt fanns 49 boende som behövde hjälp av två personer.

Hälsotillståndet för boende som inte behöver sådan hjälp som anges ovan vid inflyttning kan snabbt försämrats så att hjälpbehovet ökar väsentligt. För att personal ska kunna arbeta med god arbetsteknik krävs normalt ett fritt utrymme av minst 80 cm vid sidorna av toaletten. När olika hjälpmedel, t ex mobil hygienstol eller lyft används behövs normalt minst 130 x 130 cm fritt utrymme framför toalettstolen.

Toalettutrymmena i Hässelgården uppfyller inte utrymmeskraven. Att arbeta i trånga utrymmen medför risker ur belastningsergonomisk synpunkt.

Personalen blir tvungen att använda arbetsställningar och arbetsrörelser som är ogynnsamma för kroppen. Detta kan medföra belastningsbesvär och belastningsskador.

Arbetsmiljöverket anser att åtgärder måste vidtas. Nuvarande förhållanden medför risker för belastningsbesvär och -skador för er personal. Detta utsätts naturligtvis även en entreprenörs anställda om upphandling åter blir aktuell och om åtgärder inte vidtas. Så länge som bristerna finns kvar är lokalerna inte lämpliga för vård- eller omsorgsverksamhet.

Arbetsmiljöverket anser därför att det finns skäl att förbjuda er att upplåta lokalerna vid Hässelgården, Ormängsgatan 10, Hässelby för bedrivande av omvårdnadsverksamhet så länge som villkoren inte är uppfyllda. Förbudet bör förenas med ett vite som kan bestämmas till skäligt belopp 5 000 000 kr.

Begäran om svar

När villkoren är uppfyllda ska ni meddela Arbetsmiljöverket. Se 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen. Vår beteckning på ärendet bör anges på meddelandet.

Information

Om ni bryter mot förbudet kan detta medföra att länsrätten, efter ansökan av Arbetsmiljöverket, dömer er att betala vitet.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga Arbetsmiljöverkets beslut ska skriva till Länsrätten i Stockholms län. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till Arbetsmiljöverket (adressuppgifter, se sidfot sidan 1).

Överklagandet ska ha kommit in till Arbetsmiljöverket inom tre veckor från den dag, då den som överklagar fick del av beslutet.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Hemligt telefonnummer behöver dock uppges endast om rätten begär det. Om klaganden är en juridisk person ska istället anges organisationens juridiska beteckning, organisationsnummer, postadress och namn och telefonnummer till en kontaktperson på företaget. Det ska framgå av överklagandet var den klagande kan nås för delgivning. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till länsrätten,

2. vilket beslut som överklagas med uppgift om Arbetsmiljöverkets ärendenummer samt dagen för beslutet,
3. vilken ändring i beslutet som begärs och
4. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Om klaganden anlitar ett ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

De som har deltagit i beslutet

Ärendet har avgjorts av tf tillsynsdirektör Håkan Edén, i närvaro av jurist Andreas Tidström, efter föredragning av arbetsmiljöinspektör Agneta Karlström.

Håkan Edén
Tf tillsynsdirektör

Agneta Karlström
Arbetsmiljöinspektör

Kopia skickad till:

Stockholms kommun, Stadsledningskontoret, 105 35 STOCKHOLM
Hässelby-Vällingby Stadsdelsförvaltning, Hässelby Torg 22, 165 55 HÄSSELBY
Huvudskyddsombud Ulla Rådling, Kommunal, Hässelby-Vällingby
stadsdelsförvaltning, Hässelby torg 20-22, 165 55 HÄSSELBY

